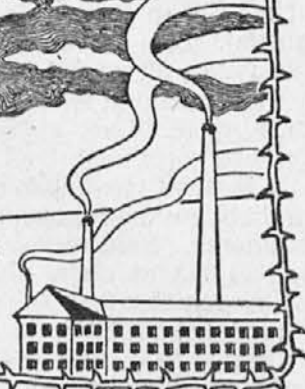

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
petek.

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih ulicah
št. 2.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
poluletna . . . „ 1.50
četrtletna . . . „ 0.75
Posam. št. „ 0.10

Štev. 50. V LJUBLJANI, dné 15. novembra 1907. Leto II.

„On“ in poper.

Častiti čitatelji in naročniki »Naše Moči«, ne zamerite mi, če je ta spis bolj površen, dolga vožnja iz Kurjevasi me je zelo utrudila. Vi ne veste, kako grozno in mučno je, če se vozi človek v prvem razredu na mehkih blazinah in morda celo zaspi in v utrujenosti niti ne vé, kdaj se pripelje na domačo postajo.

V nedeljo je imel torej »On« svoj dan v Ljubljani. To je bilo tudi zelo potrebno. Dr. Šusteršič je v »Unionu« v popolni fotografiji pokazal »Njega« in Njegov vpliv v državni zbornici. Treba je bilo potolažiti svoje osle in jim natresti v oči nekoliko popra. Poper v očeh je za liberalne šeme velike važnosti, kajti brez poprove štupe v očeh, bi pijani norci za eli morda na neljub način kričali: i-a. Treba je torej seči po teh »arcnijah« in sklicati shod. In začel je: »Klerikalci niso ničesar storili za železnično zvezo z Dalmacijo, to je On že pred desetimi leti spravil v pravi tir. Seveda so morali liberalci na Njegovo delo popolnoma pozabiti, ker, kakor trdi »Narod«, se jim sedaj niti sanjalo ni o tej železnici. To je bilo trdo, treba je popra, drugače bi tudi liberalni osli kmalu kaj ugledali.

Preosnova gimnazij, to vprašanje je pa nekako dano samo po sebi, tako samo po sebi, da liberalci niso čisto nič vedeli za to. Saj so tako vplivni, da so iz »Wienerzeitunge« še-le izvedeli, kdo je postal direktor. Da se zakrije ta beracija, je bilo treba zopet popra iz lastnega tabora, ki se mu pravi »izdajavci«. Ta poper pomaga pri liberalnih političnih otrocih tako gotovo, kot Zaherlin svojemu izdelovaltju.

Končno se je spravil še nad Gostinčarja, češ, da Gostinčar predlaga tedaj potrebne predloge, ko sliši, da je že preje cesar kaj tacega obljubil.

Todi ta poper, ki se mu pravi »oslarija«, je pomagal pri liberalcih. Zakaj neki On — Hribar vlaga predloge za slovensko vseučilišče, saj imamo v ustavnih zakonih zajamčeno popolno enakopravnost tudi v šoli. Ta zakon je podpisan tudi od cesarja. On mora imeti svoje volivce res za velike tepce, da se jim upa kaj tacega natvezti. Slovensko krščansko soc. delavstvo je zahtevalo zavarovanje za starost in onemoglost že takrat, ko je On neki deputa-

ciji rekel, ki je prišla, da ga prosi za izboljšanje plač mestnim delavcem: »Za družine pa mi ne moremo skrbeti«. Deputacija, sestojča iz treh oseb, ga je namreč prosila, naj z ozirom na revne družine očetom izboljša plače.

»Ljudomili« »On«, ki se baha s tem, da je dal svoje dijete za reveže, ni imel smisla za stradajoče družine mestnih delavcev in ga bržkone še sedaj nima. Torej je to stara zahteva delavstva. Ako je ta zahteva prodrila do najvišjih krogov in ti obetajo v tem oziru postave, je dolžnost ljudskih zastopnikov, stvar začeti in pospeševati. Če tega On ne razume, ne moremo pomagati. Gostinčar je v tem oziru vršil svojo dolžnost. Prav bi bilo, če bi On tudi enkrat pogledal v službeno razmerje magistratnih delavcev, policajev in uradnih slug, ter jim pomagal do boljših razmer. — Saj kot župan stolnega mesta bo pri navadno zelo ponižnih gospodih občinskih svetnikih vendar mogel izposlovati, tudi za te kako drobtino. Tukaj ni potreba, da bi cesar kaj obljubil, je dovolj če to zahteva g. župan, ki je že menda tudi dajal take obljube, ki so pa natančno pokazale, da so uslužbenci-delavci, sluge in policaji obsojeni v lakoto. Ej, Ivane! Pokaži tu svoje dobro srce — pa brez popra — temveč vidno in daj potrebnega kruha tistim, ki ga od »Tebe« pričakujejo.

Za tobačno delavstvo.

V OBRAMBO.

Zelena žaba se je razkoračila v »Tobačnem delavcu«. Tisti Kocmur, ki urejuje ta list, je imel včasih dovolj drzno čelo, da se je upal pisati o dostojnosti. Kompliment Kocmurju, da je spravil v svoj list izraz »osran«. Imenitno! Dostojno! Lepo! Krasno! Kako ti to diši po rožnodolinskih vijolicah. Kocmurju tega sicer prav nič ne zamerimo, ker vemo, da je revež zašel v zanjke strupenega, zelenega pajka, ki bo vzel »Tobačnemu delavcu« še tisto malo dostojnosti, kar jo je imel dozdej. Čujte in strmite ljudje božji! »Tobačni delavec« je vzel v zaščito tisto Srakarjevo Pepco, ki poje v ljubljanskem »Katoliškem društvu za delavke«, ki hodi redno v »Prvo ljubljansko delavsko konsumno

Krevsal je nekaj časa naokrog, pel in enkrat se je celo toliko okoražil, da je zavriskal. V bližini je bil majhen park. Toneta je zanesla noga vanj. Lepe rože so rastle tam in gospod Trdina jih je natrgal zanjo.

Potem je pa pel pod njenim oknom in vrisikal. Žake se je opletal okrog nog in bil je čuden trubadur.

»Ljubica, povej, povej . . .«
Zagrmel je za n'jim osoren glas in Tone Trdina je od strahu padel na tla.

»V imenu postave, kdo ste?«
»Nikoli več, nikoli več.«
»V imenu postave, z menoj!«

Tisto noč je prespal Tone v špehkambri. Potem je menda izginilo trubadurstvo iz njegove duše. Če bom še kaj čul, vam že naznam. Za zdaj zdravi!
(Konec.)

Naprej!

V nedeljo in v ponedeljek smo si začrtali nova pota. Dopolodne in popoldne v nedeljo so zborovali na Jesenicah zastopniki naših delavskih strokovnih društev. Sad se kmalu pokaže. Ustanovila se je delavska strokovna komisija, ki ima svoj sedež na Jesenicah. Vsi dopisi glede na strokovne zadeve naj se naslavlajo na tov. Čebula, »Društveni dom«, Sava, pošta Jesenice Fužine. Dalekosežni so sklepi, ki so se sklenili na tej konferenci zastopnikov naših strokovnih društev. Novo pot, edino in složno, nastopijo zdaj naša strokovna društva. Z delom in nalogami strokovne komisije se bomo seveda še pečali.

Ustanovili smo tudi »Vseslovensko delavsko politično društvo«. Govoril je na ustanovnem shodu dr. Krek. Danes so nam zavzeli naši dopisi veliko prostora. Ne moremo se zato pečati z Delavskim dnem na Jesenicah danes tako, kakor bi se radi.

V ponedeljek je pa bil v Ljubljani ustanovni shod slovenskega »Rafaela«. Namen »Rafaela« je, da varuje tiste naše delavce, ki iščejo kruha in zaslužka v daljnji tujini.

Veliko uspeha novim našim organizacijam! Pogumno naprej po potih, ki smo si jih začrtali v nedeljo in v ponedeljek!

Ivo Česnik.

Trubadur.

Pravijo, da so trubadurji že davno izumrli. A to je navadna laž. Še danes hodi pod božjim solncem na tisoče zaljubljenih trubadurjev, ti ki pevajo čast izvoljen devici, odeti v nimbus čarobnosti in nadzemske lepote. Pevajo ji čast, dasi niso pesniki po božji niti po ljudski milosti.

Zadnjič se je zgodila v našem predmestju taka komedija, ki je vredna spomina.

Tone Trdina se je izprehajal po mestnem parku. Bil je majhen in neznamen človek, ponižen do skrajnosti. Od svojega rojstva do tistega dne ni prišel nikoli v nasprotje z ljudmi in gosposko, ki se ji je vedno klanjal do tal in si ni niti upal misliti slabih misli o njej, kaj šele govoriti nespodobne besede. Tone Trdina je bil pisar pri uglednem advokatu in je

zaslužal redno 35 gld na mesec. Bil je soliden človek, v gostilno ni hodil, jedel je le malo, pil le vsake kvatre kak četrt vina. Za svet in njegov vrvenje se ni brigal, bil je zadovoljen sam s seboj in svojim malim znanjem. Če je včasih pogledal v kak časopis, je bil to izvanreden, svečan trenotek in takrat se je Tone navzel duševne paše za 14 dni. Posebno so ga zanimale dnevne novice. Če se je v Št. Peterškem predmestju splašil konj ali če je na Poljanah ušel iz kurnika kričavi petelin, je oznanjal to celemu svetu pisar Tone.

Tisti večer je postal naenkrat nedostojen. Začel je piti in peti, pobratil se je s študenti in delavci in govoril glasno in oblastno, kar sicer ni bila njegova navada. Nazadnje se je skregal z vsemi, da so ga vrgli na cesto.

»O, o, saperlot, kaj pa je to? No, no, njeno okno je še razsvitljeno. Pojdem povasovat, zapet pojdem. Dobro bi bilo, če bi ji nesel pušeljc. Rajši bi me imela.«

društvo« pit, kar sicer ni nič hudega, ker Srakarjeva Pepca ni abstinentinja, dasi bi ji to prav nič ne škodilo. Sicer smo čuli že prej, da v »Tobačnem delavcu« razpoči bomba, ki jo je nabila Srakarjeva Pepca. Pa ta drzna trditev »Tobačnega delavca«, češ, da spada Srakarjeva med one redke krščanske socialke, ki znaajo same nekaj misliti. Hm! Bili so časi, ko jo je »Tobačni delavec« napadal. Zdaj pa dopisuje Pepca v »Tobačnega delavca«, ali pa daje soc. dem. Kocmurju podatke, kar je eno in isto. Zato je pa zdaj postala taka, ki misli. Tisti, ki blati stranko, koji je pripadal, zna torej misliti. »Tobačni delavec« pravi, da je dobil Gostinčar pri znanem občnem zboru ljubljanskega konsumnega društva moralne udarce. Smešno! Zdaj šele vemo, zakaj da je bil takrat občni zbor združen s kravali. Socialni demokrati so se poslužili Srakarjeve, da je nahujskala ljudi, da so bili hudi. Jezni so bili namreč naši rdeči prijatelji takrat, ker je šlo ravno ob tistem času raskom žvižgat socialno demokratsko konsumno društvo, pa so spravili Srakarjevo Pepco na konja, da je napravila kraval. Smejamo se, da pripisuje »Tobačni delavec« Gostinčarju piskroveško naturo. Delavski list to, ki se upa zasmehovati poštene piskroveze, uboge Slovake. Morebiti še dočakamo, da prične »gospod paznik« Kocmur v svojem listu, voden po Srakarjevi, zasmehovati in psovati še tobačne delavce. Nekaj čečka »Tobačni delavec« o neki »salamijadi« in pa o neizplačanih dividendah ter o raznih defraudacijah. Le na dan ž njimi. »Tobačni delavec« naj se le popolnoma »izkozla«, a pazi naj, da se ne blamira tako, kakor se je Srakarjeva, ko jo je tožil bivši odbornik Alojzij Zajc in je morala Pepca prositi lepo za odpustanje, ker se ji je popolnoma ponesrečil dokaz resnice. Pepca bi bila namreč takrat obsojena, da ji ni blagi Alojzij Zajc odpustil. S salamijado za enkrat ni nič.

Nesramne laži širita »Tobačni delavec« in njegov dunajski nemški tovariš o »Slovenskem delavskem stavbnem društvu«. Osobito se repenči nemško glasilo, ki piše, da so krščanski socialci izdali ljubljansko tobačno delavstvo. List se sklicuje na znano pravdo Gostinčar-Novak in trdi, češ, da so bile v društvu razmere, ki že meje na korupcijo in da se je najpodlejša izdalo tobačno delavstvo. Nemški list je šele pričel in pravi, da bo še nadaljeval s strašnimi odkritji. Slovensko socialno demokratično glasilo tobačnega delavstva je pa kar takoj udarilo z lažjo na dan. Piše: Najlepše pri celi stvari je, da Pliberšek in vsi drugi taje, da bi bilo društvo od tobačne uprave prejelo kako podporo, ko je vendar znano, da je na njihovo prošnjo od l. 1902 vrhovno ravnateljstvo dalo 5000 kron in se s tem odvezalo dolžnosti, zidati v Ljubljani delavske hiše. Mora biti že kak vzrok da imajo gospodje tako slab spomin. Bodi tukaj enkrat za vselej pribito: Tobačno ravnateljstvo ni dalo nikdar niti **solda** društvu. Pač je obetalo. A dobilo ni društvo ničesar. Od 5000 kron, ki naj bi jih dobilo društvo od ravnateljstva tobačne režije, ne ve, ni vedel in ne bo vedel nihče nikdar ničesar, kakor edino Srakarjeva Pepca, ki je havzirala s to izmišljeno in zlagano novico po svetu in hujskala ljudi. Pa tudi ta oseba dobro ve, da je vselej lagala, ko je to trdila. Ne enkrat, večkrat se ji je povedalo, da ni tobačna uprava dala društvu niti vinarja in sicer se ji je povedalo lepo in grdo od ljudi, ki nimajo navade, da lažejo tako, da končno sami verujejo svojim lažem, kakor dela Srakarjeva. Dobilo je društvo res enkrat beruških 5000 kron, t. j. 2500 gld. od vlade, a to je dalo društvu notranje ministrstvo, ki ni stavilo nikakega pogoja. Misli li Srakarjeva, da sta ta denar požrla dr. Janežič in dr. Krek, ki sta načeljevala društvu? Nasproti taki nesramni zlobnosti in nehvaležnosti pa maščevalnosti prenehamo i mi biti obzirni. Srakarjeva naj obliže vseh deset prstov, da stanuje v hiši. Mi vemo že dolgo časa, kdo da je raznašal o Stavbenem društvu laži. Tudi ta laž o 5000 kronah nam je bila znana, a smo molčali. Kdor živi v Ljubljani, vé dobro, kaj da je bilo Stavbinsko društvo našemu delavstvu. Kdo je imel škodo po društvu. Morebiti člani? Kaj še. Brez solda je začelo poslovati društvo. Zdaj stoji kakih sto delavskih hiš. Plačuje se ne več, kakor stanejo stanovanja. Kakšne dobičke so napravili oni, ki so prodali svoje hiše. To naj pove Srakarjeva Pepca v »Tobačnem delavcu«. Pa ne bo. Vemo, da vodi Srakarjevo gola zavist, ker je postal Gostinčar drž. poslanec. Hvala Bogu, da je naše delavstvo zavedno dovolj, in da vé kam pes taco moli in da zato obsoja izdajalsko

počnjanje tiste osebe, ki je včasih hotela v žlici vode potopiti vse soc. demokrate, in jih zdaj farba z lažnjivimi izrodki svoje fantazije.

Delež pri »Naši Moči«, ki ga ima »Podporno društvo«, znaša 200 ne 400 kron, kakor laže »Tobačni delavec«. Pa ne, da prične morebiti lagati »Tobačni delavec«, koliko so požrli pri našem listu tisti, ki so, in ki zdaj urejujejo pa odpravljajo list. Pri listu se kratko dela vse zastoni. Zato se pa lahko rogamo smrdljivim rožnodolinskim jajcem, ki jih vali Kocmur v svojem listu.

Naše bravke in brave prosimo, naj nam oposte, da se bavimo z lumparijami in lažmi, ki jih objavlja zadnji »Tobačni delavec«. Dolžni smo naši časti in moštosti, da branimo ljudi, ki jih tako nesramno napada stekla in razžaljena šnopsarska hijena v »Tobačnem delavcu«.

Za naše otroke. Mnogo delavk v tobačni tvornici nas je omoženih. Imamo tudi otroke. Posejane niso tla delavstvu s cveticami. V sedanjih časih draginje želimo, da spravimo svoje hčere do kruha. In nič čudnega, da jim iščemo kruha tam, kjer ga služimo same. Pri tem se nam pa stavljajo velike ovire. Znano je, da iz ljubljanske okolice ne sprejemajo v tobačno tvornico delavk. Neznansko draga stanovanja v Ljubljani pa silijo delavstvo, da si iščejo stanovanja v ljubljanski okolici. Zato imajo okoličanski kraji Glince, Rožna Dolina, Šiška, Koseze, Dravlje in celo posavske vasi popolnoma delavski, proletarski značaj. Isto velja za Novi Vodmat, Zeleno jamo, Selo, Moste in Štepano vas, pa še celo v bolj vzhodnih krajih. Iz navedenih razlogov prosimo: Pri sprejemanju v tobačno tvornico naj imajo prednost naši otroci ne glede na to, jeli stanujemo v Ljubljani ali pa v ljubljanski okolici. Naši organizaciji in drž. poslance prosimo, da naj zato store primerne korake.

Avstrijski tobačni monopol leta 1908. Izšel je proračun c. kr. tobačne režije za l. 1908. Pričakujejo sedem in pol milijona večjih dohodkov za l. 1908. Izdatki so večji za tri in pol milijona. Prebitek bo znašal nad 151 milijonov kron. Dohodki bodo znašali v inozemstvu 239,957:80 K za prodano blago. Upravne stroške računajo na štiri in pol milijonov, za tobak se bo plačalo 50. fabrikacijski stroški bodo stali 34 in pol milijona. Nove zgradbe in realitete bodo stale en milijon 200 tisoč kron. Za nove stavbe in nakup posestva so določili 1,200.000 kron. Fabrikacijske stroške so zvišali na 1,318.000 kron. Na delavske plače pride 24,440.000 kron, toraj za en milijon 138 tisoč kron več. Lani je znašala višja plača 647.000 kron. Prav odločno moramo nastopiti, da se izboljšajo plače.

S ptujim perjem se bahajo. »Tobačni delavec« laže, da je zasluga rdeče organizacije v zadevi izboljšanja delavk splošne manipulacije. List pravi, kar je napravil Gostinčar, bi naredil lahko tudi Cibrov Jaka. Da prav izpoznamo socialnodemokratske laži in da izvemo, če je storil Gostinčar svojo dolžnost, objavimo sledeče pismo gospoda generalnega ravnatelja Kempfa Gostinčarju, ki slovê nemško takole: Hochwolgeboren Herrn Jos. Gostinčar, Reichsratsabgeordneter in Laibach. Wien, am 3. Oktober 1907. Euer Hochwolgeboren! Unter Bezugnahme auf das sehr geschätzte Schreiben vom 28. August 1907 beehre ich mich mitzuteilen, dass die Vorstehung der k. k. Tabakfabrik in Laibach gleichzeitig angewiesen wird, künftighin bei Wieder- oder Neubesetzungen von Gedinglohnspätzen die Arbeiterinnen der allgemeinen Manipulation vor neuaufzunehmenden Bewerberinnen vorzugsweise zu berücksichtigen. Hierbei wird natürlich vorausgesetzt, dass diese Arbeiterinnen die Eignung für die höher qualifizierte Arbeit besitzen. Schliesslich erlaube ich mir die Bemerkung beizufügen, dass auf die Erhöhung der Löhne der Tabakfabrikarbeiter nach Tunlichkeit stets Bedacht genommen wird. Genehmigen Euer Hochwolgeboren den Ausdruck vorzüglicher Hochachtung. Euer Hochwolgeboren ergebener Dr. Carl v. Kempf, k. k. Gen. Dir. m. p.

Slovensko slove ta dopis: Velerodnemu gospodu Jožefu Gostinčar, državni poslanec v Ljubljani. Dunaj, 3. oktobra 1907. Vaše blagorodje! Glede na Vaše velečenjeno pismo z dne 22. avgusta 1907 se počaščam Vas obveščati, da se je istočasno naročilo načelnistvu c. kr. tobačne tvornice v Ljubljani, v bodoče pri zopetnem in pri novem nastavljanju na mestih za geding plače se predvsem ozirati na delavke v splošni manipulaciji pred novimi prosilkami.

Samobsebi je umevno, da morajo te delavke biti sposobne za višje kvalificirano delo. Končno si usojam pripomniti, da se bo na zvišanje plač tobačnega delavstva po možnosti oziralo. Blagovoli naj Vaše velerodnje vzeti na znanje odlično spoštovanje. Vašemu velerodnju udani dr. Karl pl. Kempf, c. kr. generalni ravnatelj, l. r. Čitajte in sodite sami!

Med brati in sestrami.

Zagorje ob Savi. Čudno se zdi našim nasprotnikom, da se dobi pri nas še kaj delavcev, ki se drznejo drugače misliti, kakor jim narekuje Čobal. Groze nam, ubogi duševni revčki, da nas potisnejo iz dela, da nas ne marajo pri delu in da bomo sploh morali iti odkoder smo prišli. Mi se prav nič ne strašimo te grožnje. Vam pa, dragi nasprotni tovariši, se zdaj nudi prilika, da spoznate, da socialna demokracija ni izvršljiva stranka. Poskusite potisniti vam ne-ljube osebe iz dela, katerih tudi vi niste v delo sprejeli. Kje je tista socialnodemokratična konkurenca, katero je prerokoval Čobal, ko je vas nagovarjal za zgradbo konsuma? Kje je tista obrtna zadruga, pri kateri bo cene diktiral Čobal? Ali se še spominjate konkurenta gostilničarjev v Zagorju, kateremu je Čobal prvi naprotoval? Čobala ni družega, kakor dolg jezik, s katerim opleta okrog sebe na shodih, da se vsakemu poštenemu delavcu studi ga poslušati. To pa sami dobro vemo, bolj kakor on. kake cene je imel špeh pred pedesetimi leti in kake ima danes. Pa tudi to vemo, kako smrdljivost prodaja Čobal v svojem konsumu, katero morajo delavci drago plačevati. Ponašate se s svojim konsumom, pri katerem pa še toliko veljave nimate, da bi svobodno izrazili svoje misli. Samo z zahtevanjem boljših plač ne bomo rešili našega tužnega položaja. Več ko zaslužimo, bolj nas oskubijo. Nalagajmo svoj težko prisluženi denar v delavsko strokovno društvo, ki ne mara trotov, ki bi to pojedavali, kar mi prihranimo. Naše geslo naj bo: večina naj odločuje ne pa samo Čobal.

Zagorje ob Savi. Z veseljem mora navdajati naše Vzajemno strokovno društvo, ko vidi, kako gine zaupanje naših premogarjev do rdečih osrečevalcev. Naj navedem tukaj en sam dogodek. Bil sem sam zraven, ko je tovariš A. J. nagovarjal svojega sotrpina P. J., naj se da vpisati v socialnodemokratično društvo. Ker pa le ni bil pri volji in ga je še vedno silil, povedal mu je na kratko, zakaj da se ne da. Plačeval sem strankarski davek, da sem imel prvo knjižico polno, v drugi pa je le nekoliko manjkalo. Ponesrečil sem se v jami, ko sem se vsekal na koleno, bil sem dva meseca brez dela. Zahteval sem podporo, pa prošnja se mi ni izpolnila. Za to, ker sem tako dolgo plačeval, v nadi, da se mi v potrebi pomaga, dobil nisem niti vinarja. Delavci, obrnite nase pozornost, takih slučajev vemo še več, katere bomo skušali obelodaniti. Saj rdečkarji ostanejo vedno pri obljubah, pri izpolnitvi ne vidijo ubogega trpina. Maste se pa z njihovimi žulji samo voditelji. Saj je znano, da žid ne bo nikdar podpiral **delavca, nasprotno mora le delavec žida!**

Vevče pri Devici Mariji v Polju. Delavce iz Gratweina prosimo delavci iz vevške tovarne, da nam pojasnijo še nadalje grozeče razmere med vašim delavstvom pod jarmom ravnatelja Titteljna in Poheta. Nam vevškim delavcem se prav čudno zdi, da se je ta gospod tako hitro spreobrnil: tukaj pri nas smo ga imeli vsi tako radi in tudi on je bil z delavstvom prijazen, tam pri vas pa, da je vse drugačen, da hoče še celo vašo vero iz vas izvleči in to na tak podel način. V kratkem napišemo daljši članek o tej stvari. Torej prosimo vas delavci, poročajte nam še kaj, da ga bomo še bolj spoznali. Pri nas je bil potemtakem velik hinavec, ki se je duhovščini tako dobrikal.

Več vevških delavcev.

Idrija. Obrambeni sklad. Ker se g. Ant. Kristan na vsakem shodu tako srdito zaletuje v one delavce, ki nimajo zaupanja v imenovani sklad in vsled tega tudi k temu ne prispevajo, mu bodi povedano, da je vendar malo težko šteti krone, pa ne določno vedeti, kako se bodo porabile. Saj beseda »obramba« se na najraznovrstnejše načine lahko tolmači. Obramba bi bila n. pr. pomoč za časa brezposelnosti, za obrambo služi delavcu nadalje izobrazba; v dosegu te pa so primerna razna izobraževalna društva, predavanja, shodi, delavske akademije, delavski domi itd., vse to pa stane denarja in ako ga za to nabirate, smete vendar pove-

dati, pa bo vsak delavec že naprej vedel, kako se bo z njegovim denarjem v tem ali drugem slučaju gospodarilo. Ker pa kar tako denar od ljudi pobirate in jim pravite, da bodo delavci že pozneje določili, kako se bode obrnil, se ni čuditi, ako se marsikdo brani dati svoj prispevek. Tudi po drugih krajih imajo sicer delavci razne sklade, ki jim služijo v izdatno pomoč v sili, toda ti so se nabrali ponajveč v strokovnih delavskih zvezah in se tudi po pravilih istih upravljajo, tukaj pa tega ni. Vkljub temu pa bi mi o tej stvari tukaj ne razpravljali, ako bi se ne bila pričela taka gonja proti vsem, vam ne ljubim osebam, pa bodite prepričani, da si bomo znali obvarovati toliko prostosti, da bomo s svojim denarjem sami gospodarili. Zaradi lepšega sicer vmes pripovedujete, da denarja od nikogar ne zahtevate, toda ako pa vsacega, ki se vam brezpogojno ne vda in plača, kar bi se od njega res ne smelo zahtevati, obsujete vi in od vas izobraženi delavci ob vsaki priliki z vsemi najlepšimi priimki, kakor: lump, falot, hinavec, izdajalec, šuft, baraba itd., je to zadnje vendar le pritisk za njega, ali tudi temu bo moralo postati konec in ako ne bode drugače — pripomogli bomo po svojih močeh, da se polomijo rogovi znanim rogoviležem, ker dovolj nam je njihovih surovosti.

Idrija. Nekaj o svobodni misli. Dragi bravci lista »Naša Moč«, oprostite mi, da jaz, akoravno sem klerikalec, trdim, da svobodna misel je potrebna, posebno današnje dni, torej prosim tudi, da jaz popolnoma svobodno mislim in sicer zaradi tega dogodka: Nedavno je neki idrijski c. kr. uradnik v veseli družbi izrazil, seveda proti nekemu klerikalnemu gospodu, ko so razmotrivali o delavskem stanju, te-le besede: Delavci v Idriji zato ne zaslužijo, ker so preleni, najbolj pridni delavci so socialni demokratje; ko mu je nasprotni gospod ugovarjal, se je izrazil dotični gospod uradnik, da je resnica, da najhujši socialni demokratje so najboljši delavci. O tem razgovoru mi oprostite, da popolnoma svobodno mislim ter tudi svojo misel tukaj izrečem, zakaj se lahko izrazi c. kr. uradnik, da so najboljši delavci liberalni demokratje (kajti socialnih demokratov pri nas ni več). Te predelane opice namreč hočejo na vse načine počrtniti klerikalne delavce (dokaz temu je, ko se je neki oipčar izrazil, da bodo zahtevali, da brata Kaučiča ne dajo nobenemu delavcu več za tovariša pri delu, ko sta pa vendar vsak močnejši, kakor trije Tutuli). Zato smem svobodno misliti in svojo misel tudi tukaj izrazim, da ti naši liberalni demokratje so največji hinavci in izdajavci ter da kakor povsod, črnijo tudi proti c. kr. uradnikom, da so klerikalni delavci leni.

Iz Idrije. »Naprej« s 4. novembra piše: O podržavljenju idrijske mestne realke sta bila g. župan idrijski in sodrug Anton Kristan dne 22. oktobra pri naučnem in finančnem ministru. Govorila sta z več poslanci o stvari. Upati je na ugoden uspeh. — Poročilo v »Slovenca« pa ne odgovarja resnici, ampak jo zavija, kar je karakteristično za klerikalce, drugače pa prav žalostno. Na to pisarjenje zahtevamo, na katere stroške si se zabaval ta debeli Tonček po Dunaju, da nam po pravici poveš, pri katerih poslancih si bil in kaj si z njimi govoril, ako ne, bomo pa vse mi do pičice v »Naši Moči« povedali.

Promet krščanskega gospodarskega društva v Idriji v mesecu oktobar. Sprejemki: za prodano blago 8928 K 92 h, na deležih 24 K, na vpisnini 4 K; skupno 8956 K 92 h. Izdatki: za blago 6731 K 38 h, voznina 202 K 73 h, užitnina 209 K 29 h, davki 350 K 67 h, upravni stroški 163 K 72 h, razno 5 K 80 h; skupno 7663 K 59 h, torej promet 16.620 K 51 h.

Idrija. Izdajalci nam upijejo naši mokraški prijatelji. Radoveden o groznem izdajstvu, ki smo ga baje učinili, začel sem reč stvarno preiščevati. Kaj smo torej izdali? Morda naše najsvetejše čustvo? Ne! Morda naše pradede, dede, stariše, ženo, otroke? Ne! Državo, deželo, domovino, domačo hišo? Nikakor ne. Našo gosposko? Tudi ne. Naše sotrpine? V čem? Da ne gremo za rdečo zastavo, ampak da se držimo 19 sto let stare nepremagljive zastave krščanstva! Saj smo svobodni, kakor vsak drug. Toraj kaj smo izdali? Nič, prav nič. Vse je prazno vpitje zapeljanih ljudi in natolcevanje brez podlage. Obrnimo pa ost na kričače same. So-li ti kaj izdali? Da! Izdali so svoje pradede, dede, stariše. Izdali so njih nauke, kateri grede že 19 sto let od roda do roda, izdali nauke svojih starišev, svojih mater, katere so jih učile, da je Bog, da brez vere ne bodo

srečno živeli in ne srečno umrli, izdati hočejo sedaj še svoje otroke z zahtevanjem brezverske šole. Marsikateri oče, marsikatera mati bi se v grobu obrnila, ko bi vedela, kam je zašel njen sin, zašla njena hči; kako spolnjujejo njih otroci nauke, ki so prihajali iz skušnje življenja in iz ljubečih src. Državo, deželo domovino? Da, tudi to hočejo izdati. Socialna demokracija je revolucionarna, saj so jo tako javno proglasili nje glavni voditelji. Da, res revolucionarna je v veri, družbi in državi. Kjer je pa revolucija, tam ni blagostanja, tam teče kri, tam tečejo solze. To nam pričajo dogodki preteklih in današnjih dni. Poglejte v take države, oziroma družine. To lahko vsak tovariš delavec spozna, ako stvar trezno zasleduje, ni mu treba omejene vseučnosti kakega Lončarja. In ker obračamo hrbet tej nečedni družbi, naj bi bili mi izdajalci? Ker si torej nismo pustili vzeti zapuščine naših prednikov, naših najsvetejših čustev ter se otresli rdečih pijavk z ustanovitvijo lastnih društev in zavodov, katera delajo dokazom krasnih bilanc, vsestransko v prosep delavstva, kjer dobi delavec svoje dividende, kjer ima brezplačno poduk, svet in pomoč v vseh položajih, kar vsega tega ni v korumpirani socialno-demokratični družbi, so oni, kateri nas pri tem človekoljubnem delu z izdajalci psujejo, sami izdajalci lastnih tovarišev. Kadar bo Kristan šel rakovo pot, bomo videli, kako ga bodo lastni tovariši nazivali. Ali jim pa bode srebrnike nazaj prinesel, je pa drugo vprašanje. Dragi rdeči bratci! Kako je s slanino?

Iz Kočevja. Pred kakimi 14 dnevi je imel pri nas idrijski Kristan shod, na katerem je trdil med drugim, da je dekan Arko na nekem shodu v Idriji rekel: »Za knapa je dobra polenta«. To trditev je porabil Kristan, da je ščuval na duhovščino, ki rudarju boljše hrane ne privoščiči, kako samo polento. Obrnili smo se na g. dekana, naj nam pojasni to zadevo. Dobili smo odgovor, ki ravno nasprotno trdi in kaže kako se Kristan po shodih laže. V Idriji bi se kaj tacega ne upal trditi, a tu v Kočevju si misli tako ni nobenega, ki bi me zavrnil. G. dekan nam piše: »Pred kakimi petimi leti je bil tu na prostem javen shod, na katerem naj se rudarji izrečejo, ali naj še ostane žito in natura, ali pa naj se v denarju izplača. Ministrstvo je želelo tako izjavo, ker je že pri vseh drugih rudnikih odpravilo žito in drva, le v Idriji je še ostalo, pa tudi niso kaj delavci s tem zadovoljni. Na shodu so bili socialni demokrati in zastopnik naprednjakov za odpravo žita, ker to je že prepatriarhalično in naj se delo v denarju izplača. Jaz sem v imenu naše stranke govoril, naj se žito še ohrani in sicer iz naslednjih vprakov: 1. Cena žita raste, a tega vendar ne občuti, če hoče pa raji denar, mu je na prosto dano, si izplačati žito v gotovini. 2. Sedaj se dobi žito po številu glav v družini. Čim več otrok, tem več meric žita se na mesec odmeri. Naj se pa žito odpravi, bode dobil družinski oče s 7 ali 9 otroci toliko svoto za žito, kakor njegov oženjeni tovariš, ki nima niti otrok. 3. Ako je delavec pijanec, zapravi sedaj le denar, žito pa družini le še ostane, in otroci bodo imeli vsaj še kruh in polento. 4. Poleg žita se sedaj dobivajo tudi drva zastonj. Ko se pa žito odpravi, bodo črtali tudi drva, ker to je sedaj vse pod isto rubriko. Gozdi pa so naokoli precej izsekani, že sedaj erar kupuje les od kmetov, kurjava bode čedalje dražji, posebno še, ker nimamo železnice, da bi si s premogom pomagali. Iz teh razlogov govorim v imenu rudarjev, ki pripadajo naši stranki naj se žito in drva ohrani in natura. Krivica se tako tudi sedaj nobenemu ne godi, ker če ni zadovoljen z žitom, samo direkčiji naznani, in ona mu izplača v denarju, kolikor je žito vredno. Rudarji ste imeli že kake priboljške in natura, a ste jih opustili, potem pa le se kesali, torej ohranimo to, kar imamo že toliko let. V tem smislu sem govoril za »polento«, priča za to je vsaj še 600 živečih rudarjev, ki so bili takrat na shodu. Isti dan je bil v Idriji uradnik poljedelskega ministrstva z Dunaja pl. Posch, ki mi je na večer vpričo več uradnikov zadovoljno konstatiral: »Dve stranki sta za odpravo žita, samo vaša je še za to. Mi pa smo že siti vednih tožba, morda bode potem rudar bolj zadovoljen, ko bode v gotovini gledal, koliko je na mesec zaslužil, ker žita sedaj nič ne šteje v zaslužek.« Kako sem prav govoril takrat, kaže sedanje stanje. Na novo vsprejetim se žito in drva več ne dajo, temveč za te le 9 kron neoženjenim in 17 kron priboljška oženjenim, pa naj ima veliko otrok ali nič. Da bi drva zopet dobivali — so rudarji pozneje prosili, a zastonj. Ko bode na novo vsprejetim ru-

darijem se družina pomnožila, ne pa v isti meri tudi zaslužek, bodo še bolj občutili, kako na slabo so jim takrat pomagali, ki so klicali: Žito proč, denar nam dajte! — Odličnim spoštovanjem Arko. Kedo je takrat sprevidel, da bode težko izhajal po novem normalu družinski oče z obilno družino? Kdo je takrat opozarjal delavce, naj pomislijo, kaj imajo s tem, da dobivajo tudi drva zastonj? Ali sedaj socialne demokrate peče, da so se zakalopirali in bi radi krivdo zvrnili na druge? Lahko je drugod po shodih govoriti in trositi laži čez nasprotnike, a v domačem kraju si pa z istimi trditvami ne upajo na dan. Kristan bo pač malo opravi pri nas s takimi govorancami, in čimbolj bode zabavljaj čez druge, tolikanj bolj bomo še njega in njegovo stranko izpoznali. Pridobil nas s takim postopanjem ne bo.

Kam?

(Dalje.)

Da se Slovenci ne moremo in ne smemo ustavljati toku demokracije, to je jasno. Kajti načelo enakosti, ali bolje enakopravnosti, je edino zmžno ljudstvu opomoči iz bede. Toda imamo dve demokraciji: Krščansko in brezversko. Vera, krog katere se pravzaprav vse vrti, ne more v socialnih vprašanjih izginiti s površja, ker je ona najvažnejši činitelj. Zato je bilo neobhodno potrebno, da se je demokratična ideja razcepila v dve, v eno na krščanski in drugo na brezverski podlagi. Tu leži pred nami veliko vprašanje, od česar rešitve je odvisna naša bodočnost.

Slovenec, demokrat si in moraš biti, toda odločiti se moraš, ali hočeš biti krščanski ali brezverski demokrat. Z drugimi besedami, ali hočeš biti krščanski sociallec ali socialni demokrat. S to odločitvijo boš odločil tudi svojo usodo.

Oglejmo si najprej demokratizem na brezverski in potem onega na krščanski podlagi, potem bo odločitev lahka. Brezverski socializem ali socialni demokratje pravijo: »Vsi ljudje so medsebojno enaki. Osebna last je krivična, vsi imejmo vse, vsak sam zase nič. Vera je zasebna stvar.« To so glavne točke njihovega načrta, ki nas zanimajo. Kar se tiče prve točke, smo že zgoraj omenili, da je to edino pravo stališče, samo da bi namesto enaki rekli enakopravni, to se pravi, da imajo vsi enake pravice in enake dolžnosti do človeštva, dočim niti v telesnem niti v duševnem oziru niso enaki. Drugače pa moramo govoriti o drugi točki: Osebna last je krivična. Kaj bi rekel socialno-demokratski voditelj, ko bi ga po shodu, na katerem je o tej točki govoril, poslušalci obstopili in rekli: »Sem s tisočaki! Kar je tvoje, bodi naše! Vsi vse, vsak sam zase nič!« Mislim, da bi hitro preklical, kar je govoril. Seveda, dokler je prepričan, da se mu ni bati kaj tacega, lahko kriči in zabavlja čez osebno last, ker vé, da bo s tem največ nemanicev zase pridobil. Le poglejmo, kako socialni demokratje že od nekdanj to načelo izpolnjujejo! V francoski prekuciji so si najbolj glasni kričači zoper osebno last, nakopičili stotisočake, ki so jih ugrabili bogatinom, katere so pomorili. A ne, da bi rekli: »To je sedaj naše skupno imetje.« Vsakdo je napolnil svoje žepe kolikor je mogel, tovarišu pa, ki je hotel, da bosta delila, je porinil nož v srce. To je eden najlepših slučajev, kako socialni demokratje svoja načela izvršujejo. Toda tako niso delali samo za časa francoske prekucije. Marks, ki je oče sedanje socialne demokracije, je imel stotisočake, od katerih pa ni niti enega tisoča razdelil med delavce, katerim je pridigoval, kolika krivica da je osebna last. Zakaj so in še često podpirajo judovski milijonarji prekucije? Morebiti iz človekoljubja, ker bi radi svoje premoženje mednje razdelili?! Socialno-demokratski voditelji hujskajo ljudstvo marveč le zato, da ga potem lahko izrabljajo v svoje namene, ker jim slepo sledi. Judovski milijonar podkupi voditelja delavcev, da prično s stavko. Posledica tega je, da on svoje blago, ki ga ima v zalogi, veliko dražje proda in si tako z lahkoto prisluži milijone, dočim delavstvo ničesar ne doseže, pač pa nekaj tednov nič ne zasluži. Tu leži vzrok navdušenja, katero imajo nekateri bogataši za socialno demokracijo. Tako se dajo tisoči bednega ljudstva slepo voditi v svojo lastno pogubo od dobičkaželjnih ljudij. Zgodovina je mnogokrat pokazala, da demokratizem, ki ne sloni na verski podlagi, vodi v absolutizem, to se pravi, da se voditelj ljudske mase povzdigne do popolne oblasti nad ljudstvom.

(Dalje sledi.)

Listnica uredništva. Nujni dopisi so vzrok, da smo oupstili danes rubriko »Prometna zveza«. Prihodnjič zato več.

Somišljeniki in somišljenice v Ljubljani!

Prihitite prihodnjo uedeljo vsi na zanimivo

Martinovo veselico

v „Rokodelski Dom“. Začetek ob 6 uri zvečer Vstopnina 35 krajc Na sporedu je tudi krasna igra „Grajski ječar“. Nasvidenje!

Kamnoseški pomočnik

mlad, dobro izurjen za grobne spomenike se sprejme v delo za eno leto in dalje. Naslov Radoslav Golobič, kipar v Ljutomeru, Štajersko.

Tovarna
za stole

Franceta Švigeljna
na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko
izdeluje 2805 26-2

vsakovrstne stole
od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

Delavke in delavci pozor!
Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka
priporoča po najnižji ceni in najboljši
kakovosti

Josip Vidmar
v Ljubljani
Pred škofijo št. 19, — Stari trg št. 4.
Prešernove ulice št. 4.
Popravila točno in ceno.

Novosti te sezije!

A. Lukić
Ljubljana, Pred škofijo št. 19
Priporoča **svoyo novo urejeno**
veliko zalogo iz-
gotovljenih oblek
za gospode, dame, dečke in
deklice po najnižjih cenah.
- Solidna postrežba. -

Ustnov-
ljeno let
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe. prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo
zlatih, srebrnih, tula- in nikelastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in pristanov
Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam
izredno veliko svojo zalogo furnitur.
Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun
za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

Ustanovljeno leta 1845.

JOS. REICH
Edini zavod
za kemično čiščenje obleke ter za-
storjev, barvarija in likanje usnja
na par
Poljanski nasip —
Ozke ulice št. 4.
Sprejemališče
Šelenburgove ulice št. 3.
Postrežba točna. Solidne cene.

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata
svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in

novosti v
konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufaktorni
trgovini:

Češnik & Milavec
(pri Češniku)

Špitalske ulice **Ljubljana** Lingarjeve ulice
v kateri dobite vedno v veliki izbiri **najnovelše blago**
za ženska in moška oblačila.
Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

AUSTRO = AMERICANA

TRIEST NEW-YORK

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za mestljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Kmetelca**
v Ljubljani Koroševske ulice 26.
Vsakoturni Pojasniti dajo se brezplačno.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana - - - Stari trg št. 10

Priporoča svojo
trgovino
s klobuki
in čevlji

Velika zaloga
Solidno blago
Zmerne cene